

EXAMINATION MAY-2014
(SEM.2) Subject Code: HVPE101

Total No. of Pages: 04

(Paper ID): BSC MLS (A1105) / B. Tech (A1105) / BSC-HCMT (A1105) / B.Com (A1105)
 B.Arch (A1105)/ B.Sc. (A1105)/ BBA (A1105)/ BCA (A1105)/ MBA-MBA (IB) (A1105)
 B.Sc -FT (A1105)

ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਰਸ
 मानव मूल्य और व्यवसायिक नैतिक शिक्षा में एक आधारभूत पाठ्यक्रम
A Foundation Course in Human Values and Professional Ethics

Time: 3 Hrs

Total Marks: 60

- Note: 1. Each Question is given in all three languages (Punjabi, Hindi & English). Students are required to choose any ONE language throughout the exam.
 2. This question paper contains three sections. **SECTION-A** contains Objective type questions, **SECTION-B** contains short type questions and **SECTION-C** contains descriptive type questions.
 3. Attempt all questions.

ਭਾਗ-ੳ ਭਾਗ-ਅ Section A

10x1

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ 10 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

इस भाग में 10 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं । सभी प्रश्नों का उत्तर देना अनिवार्य है ।

This section contains 10 objective type questions. Attempt all questions.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 (ੳ) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅ ਰਿਕਤ ਸਥਾਨ ਭਰੋ: Q1.a. Fill up the blanks:

- i. ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ(ਮੂਲ) ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਖ ਅਤੇ _____ ਹਨ।
 निरंतर सुख एवं _____ मानव की मौलिक चाहना हैं ।
 The basic aspiration of a human being is continuous happiness and
- ii. ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ _____ ਹਨ।
 काल में, शरीर की आवश्यकताएँ _____ हैं ।
 In time, the needs of the Body are
- iii. ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਭਾਵ _____ ਹੈ।
 दूसरे की श्रेष्ठता की स्वीकृति का भाव _____ है ।
 The feeling of acceptance of excellence in the other is called.....
- iv. ਪ੍ਰਾਣ-ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ _____ ਹੈ।
 प्राण-अवस्था की धारणा _____ है ।
 The innateness of the plant order is.....
- v. ਵਿਵਾਹਿਤ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਮਾਨਵੀ _____ ਦਾ ਇਕ ਭਾਗ ਹੈ।
 वैवाहिक संबंधों में पवित्रता होना मानवीय _____ का एक भाग है ।
 Chastity in conjugal relationship is a part of Human.....

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 (ਅ) ਸਹੀ/ਗਲਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਸ਼ -1 ਕ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਭਰੋ | Q1.b. Write True/ False:

- i. ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਹਿਜ-ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
ਮੂਲਕ ਸਿੱਖਿਆ ਮੇਂ ਜੋ ਭੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਤਸਕਾ ਸਹਜ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਨਾ ਆਵਸ਼ਯਕ ਹੈ।
Whatever is presented as an input in value education needs to be naturally acceptable.
- ii. ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਵੈ(ਮੈਂ) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਕਤੀ ਹੈ।
ਮੈਂ (ਸਵਯੰ) ਔਰ ਸ਼ਰੀਰ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤੋਂ ਸਾਮਯਿਕ ਹਨ।
The needs of the Self and the Body, both are temporary.
- iii. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ(ਵਾਤਾਵਰਣ) ਦਾ ਸ਼ੋਸਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਪਰ ਕਬਜ਼ਕ, ਸਮਾਜ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾ ਏਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿਸਸਾ ਹੈ।
Domination over nature is an essential component of development of the society.
- iv. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।
ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ, ਝੁਕਾਝੁਕਾਓ ਕਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।
The nature is collection of units.
- v. ਜਲ-ਊਰਜਾ ਇੱਕ ਮੁੜ-ਵਰਤੋਯੋਗ ਊਰਜਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।
ਜਲ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਨੀਕਰਣ ਯੋਗਯ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ।
Hydro-energy is one of the sources of renewable energy.

ਭਾਗ-ਅ ਭਾਗ -ਕ Section B

5x4

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ:

ਭਸ ਭਾਗ ਮੇਂ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇਨਾ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ

There are FIVE questions in this section. Attempt All questions.

- Q2. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
ਮੂਲਕ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇ ਲਿਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਯਾ ਹਨ ? ਕਾਰਣ ਸਹਿਤ ਉਤਰ ਦੀਜਿਓ।
Explain the basic guidelines for value education with reasoning.
- Q3. ਸਵੈ(ਮੈਂ) ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾ ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
ਮੈਂ (ਸਵਯੰ) ਔਰ ਸ਼ਰੀਰ ਕੇ ਸਹ-ਅਸਤਿਤਵ ਕੋ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਝੁਓ।
Briefly explain the co-existence of the Self and the Body giving examples.
- Q4. ਮਾਨਵੀ - ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਮਾਨਵੀਯ ਸੰਬੰਧਾਂ ਮੇਂ 'ਭੇਦਭਾਵ' ਕੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਜਿਓ। ਭਸ ਭੇਦਭਾਵ ਕੇ ਆਧਾਰ ਕਯਾ ਹਨ? ਸਮਝਾਝੁਓ।
Write about the Differentiation in human relationships. What is the basis of this differentiation? Explain.

Q5. ਸੂਨਯ ਵਿਚ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਸੰਪਰਿਕਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

“ਝੁਕਾਵਾਂ, ਖ਼ਾਲੀ ਸੰਪਰਿਕਤਤਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਸਮਝਾਓ।

Explain briefly the submergence of units in space.

Q6. ਮਾਨਵੀ ਆਚਰਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਨਵੀ ਆਚਰਣ ਕੀ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਸਮਝਾਓ।

Briefly describe the meaning of ethical human conduct.

ਭਾਗ -ੲ ਭਾਗ - ਸ Section C

5x6

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਵਾਰੀ ਹਨ।

There are **FIVE** questions in this section. Attempt **ALL** questions.

Q7. Attempt any **one** part:

a. ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਵੈ-ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਦਸੋ।

ਅਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਵੈ-ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

Explain the process of Self-exploration giving an example from your life.

b. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਚਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ? ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ।

ਮੁੱਲਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਅਪਣੀ ਕਿਸੇ ਦੋ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ (ਕੋਰਸ) ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

How does value education assist in evaluating your own beliefs? Illustrate with any two beliefs of yours that got evaluated in this course.

Q8. Attempt any **one** part:

a. ਜਾਣਨਾ, ਮੰਨਣਾ, ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂ-ਜਗਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?

ਜਾਣਨਾ, ਮੰਨਣਾ, ਪਛਾਣਨਾ, ਅਤੇ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨਾ - ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਸਮਝਾਓ। ਮਨੁੱਖ ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇਰੇ ਸਹਿਜੇ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?

Explain the following activities giving any two examples: knowing, assuming, recognizing and fulfilling. How does a human being differ from an animal in terms of these activities?

b. ਸਵੈ (ਮੈਂ) ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਮੈਂ (ਸਵੈ) ਦੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ।

Explain precisely the activities of the Self taking an example.

Q9. Attempt any **one** part:

- a. ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਕੇ 'ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ' ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
अपने व्यवहार में 'प्रतिक्रिया' और 'जिम्मेदारी' के अंतर को दो उदाहरणों से समझाइये।
Explain with any two examples in your behavior the difference between Reaction and Response.
- b. ਸਰਬਾਂਗੀ ਮਾਨਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
समाज में समग्र मानव लक्ष्य को समझाइये। आज समाज में इस लक्ष्य को प्राप्त करने में हम असफल क्यों हो रहे हैं। इसकी बारीकी से समीक्षा कीजिये।
Describe the comprehensive human goal in the society give a critical review of how we are missing out this goal in society today.

Q10. Attempt any **one** part:

- a. ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਕਰੋ।
प्रकृति की चार अवस्थाओं में 'स्वभाव' को उदाहरणों सहित समझाइये।
Describe the natural characteristics of the four orders of nature giving examples.
- b. 'ਧਾਰਣਾ' ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
'धारणा' से आप क्या समझते हैं? प्रकृति की चारों अवस्थाओं में धारणा को समझाइये।
What do mean by 'innateness'? Describe the innateness in the four orders of nature.

Q11. Attempt any **one** part:

- a. ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਅਨੈਥਿਕ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਕੀ ਹੈ? ਸਹੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।
आज समाज में प्रचलित किन्हीं पाँच अनैतिक आचरण को बताइए और इनके मूल कारण की जाँच परख कीजिए। इन्हें दूर करने के लिये सही समझ के आधार पर कोई दो उपाय बताइये।
Mention any five unethical practices in society today and examine the root cause of such practices. Suggest any two measures based on right understanding to remove these practices.
- c. ਕੋਈ ਪੰਜ ਸਰਬਾਂਗੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸੋ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
संपूर्णता के अर्थ में परिभाषित कोई भी पांच तकनीकियों के बारे में बताइए जिनको पंजाब के ग्रामीण क्षेत्रों में इस्तेमाल किया जा सकता है। इनका उपयोग भी बताइये।
Mention any five holistic technologies that can be used in the rural areas of Punjab and explain their use.
